

İSTANBULUN ENÇOK OKUNAN GAZETESİ

GÜNÜN EN GEÇ SAATİNDE EN SON HAVADISLERİYLE ÇIKAR HALK GAZETESİDİR

Sahibi ve Umum Neşriyat Müdürü:
HASAN RASİM US
Basıldığı yer
VAKIT MATEAASI
Ankara Caddesi VAKIT Yurdu

1

AĞUSTOS 1940
PERŞEMBE

Numara : 330 Sene : 2
Tel 23872 Posta kutusu 214

İngiltere düşmanını bekliyor
Taymis diyor ki:
HAZIRIZ!
Evvelce müdafaa tertibatı için yapılan blokhavzlar kaldırıldı
İngiltere bugün neden daha kuvvetli

Londra, 1 (a. a.) — Taymis gazetesi yazıyor:
Balkanlardaki son hadise ve temayüllerin Hitler için sıkıntıya sebep olduğunu ve buna binaen de İngilterenin istilası tehlikesinin zail olduğunu zannetmek delilik olur.
Balkanlardaki vaziyet sebebiyle Hitlerin bir an için tereddüt etmesi mümkündür, fakat hadiseler kendisini belki uzun müddet durdurmaz.
Balkanlarda işlerin nihai bir tarzi tesviyesi Hitlerin gayeleri için hayati ehemmiyeti halz değildir. Muvakkat bir tarzi hal kâfidir. Zira, Almanya İngiltereyi devirmeye muvaffak olduğu takdirde arzularına tamamen uygun bir tarzi halli hiç bir memleketin itiraz ve



Amerika Hariciye Nazırı
KORDE HUL
Havana konferansında varılan neticeleri anılatıyor

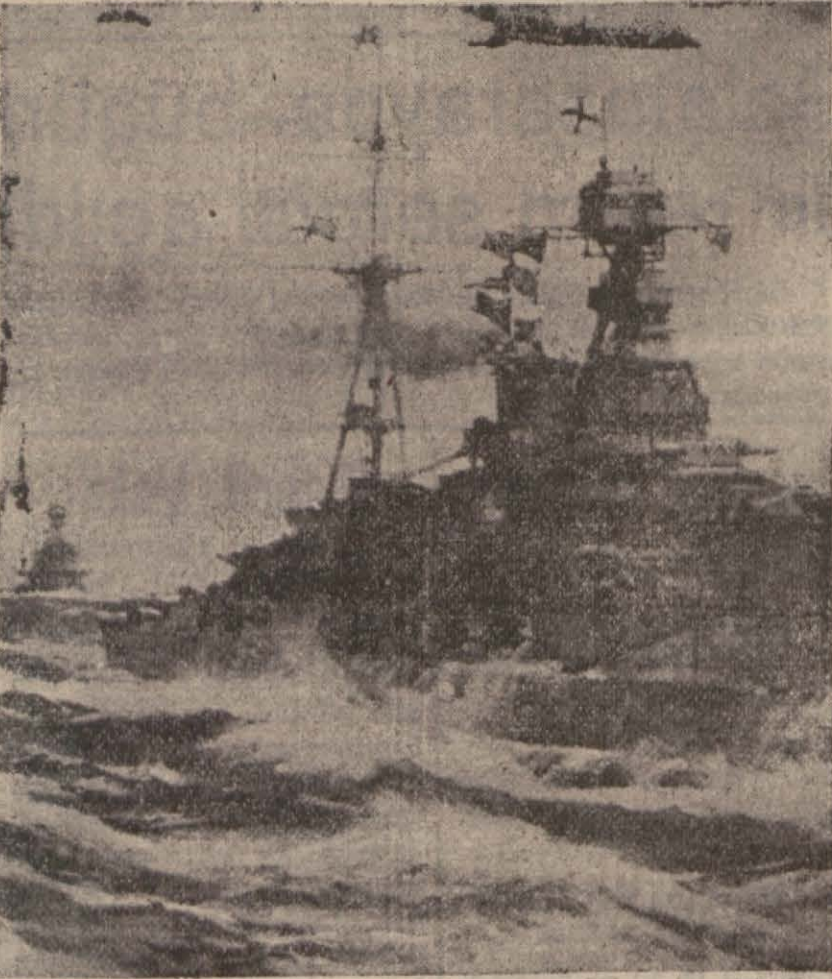
(Yazısı 2 inci sayfada)

Maarif Vekili'nin gazetemize beyanatı

Universite bir ay erken tedrisata başlıyor

Vekil Arifiye köy enstitüsünü ve Pendikteki üniversite askerlik kampını gezdi

Orta tedrisat program ve talimatnamelerinin değişeceği asılsız



İngilizlerin en çok güvendikleri do namlarından Sen Jaf Zehnsi

Maarif vekili Hasan Ali Yücel bugün Ankaradan şehrimize gelmiştir. Kendisine umumî müfettişlerden Osman, neşriyat işleri direktörü Faik Reşit, orta tedrisat direktörü Hayri ve kalemi mahsus müdürü Haydar refakat etmektedir.

Vekil, trenden Arifiyede inmiş ve bir müddet burada kalarak eğitim kursunu teftiş etmiştir. Eğitim kursu direktörü Süleyman Edip Balkır kendisine kursun çalışma programı ve şimdiye kadar yapılan işler hakkında izahat vermiştir.

Bay Hasan Ali Yücel saat 11,10 da Diyarbakır - Haydarpaşa trenine ilâve edilen hususî bir vagonla Pendik'e gelmiştir.

Pendikte Üniversite talebesinin askerî kampını gezmiş, alâkadar kumandanlardan izahat almış, talebenin kamptaki yetişme tarzından memnun olarak ayrılmıştır.

Vekil kendisine görüşen bir arkadaşımıza şu beyanatta bulunmuştur:

"(Arifiye köy enstitüsünün çalışma vaziyetini yakından görmek ve bizzat müşahedeler yapmak üzere enstitüyü ziyaret ettim. İnşaatla faaliyetle bilhassa alâkadar oldum. İnşaatın kısa bir zamanda ikmal edilerek enstitünün icap eden şekilde tam manasile faaliyete geçebilmesi için lâzımgelen direktifler alâkadarlara verilmiştir. İnşaat on beş güne kadar tamamlanacaktır. Bu suretle enstitü modern bir şekilde faaliyetine devam edecektir. İnşaatı kontrol etmek ve kısa bir zamanda ikmal edilmesine çalışmak üzere ilk tedrisat umum müdürü Arifiyede kaldı. Çalışmalara bizzat nezaret etmektedir.

BENDİK KAMPI

"— Üniversitenin Pendikte yaptığı askerî kampı teftiş etmek üzere (Devamı 2 inci sayfada)



Bu sabah tetkikler yapmak ve bir müddet şehrimizde kalmak üzere gelen Maarif vekili

En son Dakika Okuyucularına

SON DAKİKA, bugün karşınıza "EN SON DAKİKA" olarak ve yeni intişara başladığı günkü kıtasıyla çıkıyor.

Bu memleketimizdeki kâğıd ihtiyacının azaldığına delil sayılamaz. Ancak bu gazetemizin her hangi daha büyük bir sıkıntı ihtimaline karşı aldığı tedbirin, bir kısım siparişimizin elimize geçmiş bulunması dolayısıyla kalıpların değiştirilerek izah edilebilir. Siparişlerimizi takip eden kâğıtlarımız muntazaman elimize geçtiği müddetçe, EN SON DAKİKA'yı okuyucularımız bu haçimde bulacaklardır.

"EN SON DAKİKA bir tek yaparak halinde çıktığı zamanlarda okuyucularının kendisine gösterdikleri alâkaya en küçük bir hâle gelmediğini gördü. Şimdi minnet tarlığını daha müsaide olan bu kişivesi içinde hergün artan fedakârlıkları ile ödemeye ve yeni sayılırsa yeni ismine bilhakkın lâ-yık olmaya çalışacaktır.

Bir kazada 41 yolcu telef oldu

Akrom, — (Ohio) Demiryolunda işliyen bir otomobil bir marşandize çarpmış ve içindeki 41 yolcu telef olmuştur. Petrolle işliyen otomobil, müsademe esnasında ateş almıştır.

Amerikada ordu için verilen tahsisat
10 milyar 40 milyon dolar

Genelkurmay reisi başvurulacak yegâne kaynağın insan olduğunu söyledi

Vaşington, 1 (A.A.) — Bütçe komisyonu, "iki Okyanus donanmasının inşası ve 2 milyonluk bir ordu tehzizi için Ruzvelt tarafından istenilen tahsisatı kabul etmiştir. Yeni tahsisat 4.963.151.955 dolara balığ olmaktadır ve bu suretle kongrenin şimdiki içtima devresi kırk milyon 225 bin 543 dolara yükseltmektedir.

Yeni program mucibince tedarik edilecek tank, top vesaire miktarı komisyon tarafından gizli tutulmakla beraber komisyon muhtelif modelden 14.394 tayıyare inşası hakkında kendi bürosu tarafından yapılan tevhidî kabul etmiş bulunmaktadır. Bu tayıyarelerin 4028 i bahriye içindir. Bu suretle bahriyenin hizmete 6000 tayıyaresi mevcut olacaktır.

AMERİKA GENLKURMAY REİSİNİN BİR SÖZÜ

Vaşington, 1 (A.A.) — Genelkurmay reisi general Marşal, meclis bütçe komisyonunda yaptığı beyanatta, millî muhafız kıtalarının derhal selerber edilmesinin ve mecburi askerlik talimlerinin zaruretini hissedilen fevkalâde ehemmiyeti haiz tedbirler olduğunu bildirmiştir.

Bu beyanat, Ruzvelt tarafından millî müdafaa için istenilen 4 milyar 800 milyon dolar munzam (Devamı 2 inci sayfada)

Atlantikte bir korsan gemisi

Londra, 1 (A.A.) — Amirallik bir tebliği, İngiliz yardımcı dairesinin dün akşam negredilen harp gemisi "Alcantara"nın cenubi Atlantikte bir Alman korsan gemisine hücum ettiğini bildirmektedir.

Düşman gemisine bir isabet kaydedilmiş, bunun üzerine gemi duman bulutu himayesinde kaçmağa başlamıştır.

"Alcantara" bir mermi isabeti neticesinde süratini kesmek mecburiyetinde kalmaya kadar düşmanı takip etmiştir.

İngilizler düşman korsanını bulmak üzere karadan ve denizden takibe devam etmektedirler.

Alcantara hafifçe hasara uğramıştır. Gemide iki ölü ve yedi yaralı kaydedilmiştir.

Malta üzerine bir akın
Bristol kanalına da bombalar atıldı

Yeniden İngiltereye 1840 tayıyare geliyor

Malta 1 (A.A.) — Dün Malta üzerinde İngiliz avcıları tarafından bir düşman avcı tayıyaresi düşürülmüştür. Düşman tayıyaresi de nize düşmüştür. Bir İngiliz tayıyaresi de düşürülmüşse de paraşütle atlıyan pilotu kurtulmuştur. Bu akına müteaddit düşman tayıyareleri iştirak etmiştir.

(Devamı 2 inci sayfada)

İNÖNÜ
Savarona yatıle Boğazda bir gezinti yapıyorlar

Reisicumhurumuz İsmet İnönü dün öğleden sonra Floryadaki Deniz köşkünde Dahiliye vekili Faik Öztürk ile dördüncü umumî müfettiş general Abdullahı kabul etmiştir. Millî Şef akşam üzeri saat on dokuzda doğru refikalarile beraber Acar motörile deniz köşğünden ayrılarak Savarona yatına geçmiştir.

ve Dahiliye vekili Faik Öztürk ile vali ve belediye reisi Lütfi Kırdar tarafından uğurlanmıştır. Reisicumhurumuz bilâhare Savarona yatıle Floryadan hareket etmiş ve Boğazda bir gezintiye çıkmışlardır. Bir müddet yatta kalarak istirahat etmeleri muhtemeldir.



Bu eğlenceli röportajımızın ilk yazısını bugün 3 üçüncü sayfada okuyunuz

Kulağımıza gelenler

AVAM KAMARASINDA BİR HARP NÜKTESİ!

İngiliz edipie. rinden Bernar Şav bir kaç gün evvel yazdığı bir makalede, Amerika yardım etmediği takdirde İngiltere'nin harbi kayıplarına değiniyordu.

Bernar Şavın fikri şöyle böyle fikirlerden değildir. Arkasına derhal yüz binlerce kişiyle toplar; ve bir çok taraftar bulur. Halbuki maneviyatı bozacak her türlü şeyin yasak edildiği bugünlerde İngiliz edibinin kendi milletinin mağlup olacağını söylemesi kadar tehlikeli bir şey tasavvur olamaz.

Onun içindir ki avam kamarasında hemen ertesi gün istihbarat nazırına bir sual takriri verildi; ve Bernar Şavın bozucu makalesine karşı nasıl bir tedbir alındığı sorulduğu gibi ayrıca edibin yazı yazmaktan men edilmesi de istendi.

İstihbarat nazırı Duf Kuperin verdiği cevap şudur:

— Bilakis Bernar Şavı yazmakta serbest bırakmalıyız. Çünkü Şav her şeyin aksini söylemekte tanınmış bir zekâdır. Eğer galip geleceğimizi söylseydi, o zaman felâket olurdu.

Tefrika ettiğimiz romana dair

Bugün, bu sahifemizde Ağa Kristinin dörtler klübü ismini verdiğimiz yeni bir romanın okuyacakmışız.

Ağa Kristi İngiliz kadın muharrirlerinden biridir.

Daha çok zabıta romanları yazmadık şöhret kazanmışır. Merkezi Londra'da olup 21 azâdan ibaret zabıta muharrirleri klübüne mensubdur; ve klübün umumî kâtibidir.

21 ler klübü

Bu münasebetle şunu da ilâve edelim:

Bu klüb bir kaç sene evvel azâları arasında garip bir roman müsabakası açtı. 21 fasıldan ibaret olacak romanın her bir faslı bir muharrirle tevdi etti. Şu şartla ki fasılları yazanlardan her birisi romanın neticesini kendine göre tasavvur ediyor, fakat bu netice diğer fasıl muharrirlerinden gizli tutuluyordu. Bu suretle 21 inci fasıl bitiren muharrir romanı kendî bildiği gibi bağlayacaktı.

Roman yazıldı. Nasıl bir netice çıktığını belid tasavvur edemezsiniz.

niz-21ler klübünün reis tarafından saklanan ve ayrı ayrı muharrirlerin düşündüğü neticelere aid zarflar açıldığı vakit bütün muharrirlerin başka başka birer son düşündükleri görüldü.

Daha açıklasını söyleyelim mi? Zaten pek çok muharrirler de romanlarının nasıl bir sonla biteceğini kendileri de bilmezler. Onun için de daima şöyle derler:

— Biz romanın yarısından sonra, vakarın kahramanına tâlibizdir. Biz ona değil, o bize hükmeder.

Bir nokta daha:

Diğer taraftan bir nokta daha:

İsimlerini şimdilik ifşa etmek istemediğimiz bir kaç Türk muharriri arasında da böyle bir tecrübe, yalnız beş altı kişi arasında yapılmak üzere.

Eksik roman

Bu bahiste bir de şunu anlatırlar:

Altı sene kadar evvel yine İngiltere'de basılan bir roman baş taraftan üç forma noksan intişar etmiş. Fakat okuyuculardan vaz geçiniz münekkiddiler bile işin farkında olmamışlar. Bu münasebetle hadiseyi nakleden bir İngiliz muharriri şöyle demişti:

— Nice nice romanların her hangi bir taraflarından çıkarılacak bir çok formalardan acaba hiç kimsenin haberi olacak mıdır? Doğru bir söz. Bize gelince, zaten nice nice muharrirlerin nice romanlarından bile haberimiz yok!

Afrikada harp

Bir Alman gazetesi, İtalyanların Afrikada ne işin muvaffak olamadıklarını okuyucularına izah yollarına izah lüzumunu duyumuş olabilir!

Sadeco buldu. Şu bir sebep nazarı dikkatimizi celbetti.

Çünkü Şarki Afrikada gündüz çok sıcak; gece de yağmurlu oluyor.

Bakın şu güneşin ve yağmurun yaptığı iş...

Yahu! İtalyanlar harp edecek haberi yok mu? — güneş; biraz şöyle dur!

Yağmur! sen de biraz kesil!

★ ★

İngiltere düşmanını bekliyor

(Baştarafı 1 inci sayfa) mukavemetine maruz kalmadan tatbika muktedir olacaktır.

Taymis devam ediyor:

Şurasını derhal kaydedelim ki, her ne şekilde olursa olsun her türlü taarruzu defedebileceğimizden emin bulunuyoruz. Kuvvetlerimizin tevzi işi yapılmıştır. Tahkimat sahasında da muazzam işler yapıldı.

Bu arada filomuz, kafilelere yapılan taarruzların deniz yolu ile aşemizi için bir tehlike teşkil etmesine mani olmuştur.

Tayyarelerimize gelince, kuvvetlerimiz yalnız düşman bombardmanlarının meydan okuyuşuna mukabele etmekle kalmamakta, aynı zamanda Almanyada gemilere, mavnalara, petrol depolarına, tayyare meydanlarına ve daha uzaklara da uçarak tayyare fabrikalarına, iş benzin depolarına ve triyaj garlarına büyük muvaffakiyetle taarruz etmektedir.

İngiltere'nin maneviyatı mükemmeldir, memleketin azmi hiç bir zaman şimdiki kadar kuvvetli olmamıştır.

Hulâsa hazırız."

İNGİLTERE KUVVETLİ

Londra, 1 (A.A.) — Yorksayr Post gazetesinin askeri münekkidi halihazır vaziyeti içinde büyük Britanyanın lehinde olan unsurları şöyle hülasa etmektedir:

1 — Alman ordusu, hazırda İngiliz kuvvetlerinin çekilmesi keyfiyetinden lâyihi vehile istifade etmesini bilememiştir.

2 — Şimdi tayyarelerimiz İngiltere'nin müdafaa için pek kuvvetli bir vasıta teşkil etmektedir.

3 — İngiliz hava kuvvetleri manevî bir faikiyet elde etmiştir.

4 — Abluka son sızınr deliklerini tıkamaktadır.

5 — Düşmanlar, imparatorluk ve Amerikan kaynaklarının faaliyetini inkıta uğratmağa muvaffak olamadılar.

6 — Şimdi memleketimizde, her zamankinden fazla yiyecek malzeme mevcut olduğu gibi, bahriye kuvvetlerimiz de denizleri taramaktadırlar.

7 — İngiliz kuvvetleri, şimal kutbuna Pirene dağlarına kadar geniş mikyasta dağılmış bulunmaktadırlar.

Londra, 1 (A.A.) — Røyter:

İngilterede yollar üzerinde inşa edilmiş olan bir çok blokavlar şimdi kaldırılmak üzere. Bunlar talim görmüş kıtaat nisbeten az olduğu zaman düşman tayyarelerinin muhtemel inmelerine mani olmak için yapılmıştı. Şimdi ise vaziyet tamamen değişmiştir. İhraç teşebbüsünde bulunan düşman karşı derhal taarruza geçecek miktarda iyi tertip ve techiz edilmiş kıtaat mevcuttur. Buna binaen İngiliz kıtaatının büyük bir hareket serbestisine ihtiyacı olduğu gibi muhimmat fabrikalarından tevzi merkezlerine giden nakil vasıtalarının da seyriserferlerinde hiçbir zorlukla karşılaşmamaları ehemmiyeti haiz bulunmaktadır.

Ali Çetinkaya Bugün Silivriye gidip geldi Vekil, Silivrideki inşaatı gözden geçirdi

Münakale vekili Ali Çetinkaya bu sabah İstanbul mmtaka liman reisliğinde bir müddet meşgul olmuş ve saat 10.30 da otomobile buradan ayrılarak Silivriye gitmiştir. Vekil Silivri limanında inşa edilmeğe olan mendireği tetkik etmiş, inşaatın biran evvel tamamlanması için direktifler vermiştir.

Vekil, beraberinde Silivriye giden alâkadarlardan izahat almış; bir müddet evvel de tekrar şehrimize dönmüştür.

Henüz üçte biri yapılmış olan Silivri mendireğinin tamamlanması için demir ve diğer malzeme temin edilmiştir. Mendirek ile Silivri ve Marmaradaki bütün vesaitin en mühim uğrak ve sığınak yeri olacaktır. Silivrinin bu suretle inkişaf edeceği ve balıkçılığın genişleyeceği ümit edilmektedir. Limanın sığ olan yerleri ve mendireğin iç tarafı temizlenecek; bu suretle büyük gemilerin buraya girmeleri temin olunacaktır.

Galatasarayda bugün bir resim sergisi açıldı

Güzel sanatlar birliğinin 24 üncü resim sergisi bugün Galatasaray lisesi salonlarında saat 17.30 da açılmıştır. Sergide birçok muvaffak resimler teşhir olunmuştur. İlk gün olmasına rağmen sergi yüzlerce kişi tarafından ziyaret edilmiştir.

Amerika ordusuna verilen tahsisat

(Baştarafı 1 inci sayfa) tahsisatın komisyonda tetkiki sırasında yapılmıştır.

General demistir ki: Hemen müracaat edilebilecek yegâne kaynağımız insan kaynağıdır.

AMERİKADA TAYYARE BENZİNİ YASAĞI

Londra, 1 (A.A.) — Røyter ajansının diplomatik muharriri yazıyor:

Tayyare benzini hakkındaki Amerikan ambargosu Londranın sarâhiyetli mahfellerinde Amerikanın taarruza karşı hazırlık kararından mütevellid tabii bir tedbir olarak telâkki edilmektedir.

İyati ehemmiyeti haiz bazı maddeler stokunun muhafazası müdafaa hazırlıkları için lüzumlu bir âmil olarak tanınmaktadır.

Kararın İngiltere üzerinde yapacağı tesire gelince, sanayi mahfelleri şu ciheti kaydediyorlar ki, İngilterenin kudreti dünyanın her tarafından petrol ithal edilemesinde mündemiç bulunmaktadır.

AMERİKA KANADA İLE BİRLEŞECEK Mİ?

Neuyork, 1 (A.A.) — Birleşik Amerikanın Kanada ile mütakabil bir müdafaa muahedemesi akti için müzakerelerde bulunması lüzumunda ısrar eden Neuyork Herald Tribün gazetesi, diyor ki:

Birleşik Amerikanın kendi emniyeti için ve Monroe kâidesini tabii mevkiline koymak maksadiyle Kanada ile müzakerata girerek mütakabil bir müdafaa muahedemesi akdetmesinin zamanı hâli olmuştur kanaatindeyiz.

Maarif Vekili

(Baştarafı 1 inci sayfa) re vekâlet sıhat işleri espekteri Celâli memur ettim. Doktor Celâl tetkiklerini tamamlayarak raporunu vermiştir. Rapor üzerine icap eden noksanlar kısa bir zamanda tamamlanacaktır, bu iş için tahsisat ayrılmıştır. Üniversiteye lazım gelen daimi kamp için de Ankara da tetkiklerde bulunuyoruz. Kampın yemek meselesi vesait noksanları yukarıda söylediğim gibi çok kısa bir zamanda tamamlanmış bulunacaktır. İkinci devre kampları faaliyetlerine muntazam bir teşkilâtla devam edeceklerdir.

Orta, tedrisat müesseselerinin program ve talimatnameleri üzerinde değişmelerin yapılacağı ve yeni bazı gubelerin ilâve edileceği hakkında bazı gazetelerde yazılan ve etrafta söylenen haberlerin aslı esası yoktur.

Üniversitenin tıp, fen ve kimya gubelerinin son sınıflarında bu yıl okuyacak olan gençler derslere mutad zamandan bir ay evvel başlıyacaklardır. Buna sebeb de üniversite müfredat programının bu sınıflarda yükü olmasıdır. Maarif vekilliği bu hususta üniversiteye tebligat yapmıştır. Hazırlıklara başlanmaktadır. Diğer fakülteler her zamanki gibi tedrisata normal zamanda gireceklerdir.

Üniversitenin tıp, fen ve kimya gubelerinin son sınıflarında bu yıl okuyacak olan gençler derslere mutad zamandan bir ay evvel başlıyacaklardır. Buna sebeb de üniversite müfredat programının bu sınıflarda yükü olmasıdır. Maarif vekilliği bu hususta üniversiteye tebligat yapmıştır. Hazırlıklara başlanmaktadır. Diğer fakülteler her zamanki gibi tedrisata normal zamanda gireceklerdir.

Malta üzerine akın

(Baştarafı 1 inci sayfa)

Londra, 1 (A.A.) — Anavatan emniyeti nezareti, geçen gece bir düşman tayyaresinin Taymis halici ile Bristol kanalı civarında bazı noktalara bombalar atmış olduğunu bildirmektedir. Birtakım evler hafifçe hasara uğramıştır. Telefât yoktur.

Haber-Haber

* Trakyadaki nafla işlerini tetkik için giden general Ali Fuat seyahati etrafında şu beyanatta bulunmuştur:

— Bu sene Trakyada nafla işleri çok gelişmiştir. Bilhassa iki aydan beri büyük bir faaliyetle devam ediyor. Bunlar arasında yol işlerimz bilhassa ehemmiyetlidir. Yeni yapılmakta olan yolların başlıcaları İstanbul - Istanca, Saray - Kırkareli, Halkalı - Hadımköy, Çerkesköy - Saray, Babaeski - Edirne, Havza - Gelibolu - Eceabad yollarıdır.

İstanbuldan başlayarak Edirneye kadar uzayan saha dâhilindeki işleri tetkik ettim. Faaliyetten memnunuzum.

* İstanbuldan İzmir'e kadar seferler için hamule üzerinde yüzde bir olan harp sigortaları yüzde yarma, İstanbuldan İskenderuna gene hamule yüzde bir, yüzde üç harp sigortası da yüzde iki buçuğa indirilmiştir.

* Florya plajlarının kapatılacağı hakkında bazı sayılar çıkmıştır. Vail Lütfi Kırdar bunların tamamen asılsız olduğunu, söylemiştir.

* Vekiller heyeti yemli Türk - Alman ticaret anlaşmasını tasvip etmiş ve anlaşmanın tasdik hakkındaki kanun projesi Meclise verilmiştir.

* Bârem kanununa ek kanun lâyihası Meclis ruznamesine alınmıştır. Bu lâihaya bağlı cedvelde ücretli memuriyetlere ait ihtisas mevkileri gösterilmiştir.

Amerika hariciye nazirinin nutku

Hvana, 1 (A.A.) — Birleşik Amerika hariciye nazırı, Cordell Hull, Havanadan hareketinden önce matbuata beyanatta bulunarak Amerika meclislerini bütün hüklerini muhafaza için birleşmiş olduklarından dolayı tebrik ettikten sonra demistir ki:

Amerika hükümetleri tereddüt etmeksizin kolektif tedbirler almış ve bu suretle kıtanın birlik ve tesanüt fikrini idame ve takviye hususundaki sarsılmaz azimlerini dünyaya göstermişlerdir.

Program aynı zamanda dışardan vukubulacak bir ekonomik tahakküm tehlikesini de derpis etmektedir.

Radjo

Perşembe 1-8-940

20.30: Konuşma, 20.45: Müzik, 21.15: Konuşma, 21.30: Konuşma, 21.45: Müzik, 22.30: Memleket saat ayarı, Ajans haberleri, 22.45: Müzik: Cazband (Pl.) 23.25/23.30: Yarımkı program ve kapanış.

Cuma 2-8-940

7.30: Program, 7.35: Müzik: 8.00: Ajans haberleri, 8.10: Ev kadını 8.20/8.30: Müzik, 12.30: Program, 12.35: Müzik, 12.50: Ajans haberleri, 13.05: Müzik: Müzeyyen Senarın Okuduğu programın devamı, 13.20/14.00: Müzik: Üvertürler ve meşhur opera ariyaları (Pl.) 18.00: Program, 18.05: Müzik: Balkan musikisinden muhtelif intibalar (Pl.) 18.30: Müzik: Anadolu halk havaları, 18.50: Müzik, 19.15: Müzik, 19.45: Memleket saat ayarı, ve ajans haberleri, 20.00: Müzik, 20.30: Konuşma (Bibliyografya) 20.50: Müzik, Okuyan: Radife Erten, 21.15: Konuşma, (İhtisat saati), 21.30: Konuşma (Radjo Gazetesi), 21.45: Konuşma: Radyo Salon orkestrası, 22.30: Memleket saat ayarı, Ajans haberleri, 22.45: Müzik: Cazband (Pl.) 23.25/23.30: Yarımkı program ve kapanış.

Dörtler Kulübü

— 1 —

1 inci KISIM BEKLENİMEYEN MİSAFİR

Bu dünyada öyle soğukkanlı insanlar vardır ki Fransa ile İngiltereyi bağlayan Manş denizinin üstünde koca bir seyahat yapırlar da yerlerinden ancak gomi limana yanaştıktan sonra kırırdılar; bavullarını alıp sakin bir eda ile merdivenleri inerler. Ben şahsen bu karakterde bir adam değiliim. Seyahat çabucak bitecek ve kazara vapurda kalacağımı diye yerimde duramaz olurum. Valizlerimi de oradan buraya taşıyıp yemek salonunda bir şeyler atıştırmak mecburiyetinde kaldığım zaman, ben aşağıda iken vapurun rihline yanışması korkusu ile bir kaç

lokmadan fazla yemek yiyemem. Belki, bu bana harbi umumiden kalma bir yadigârdır. O zaman aldığımız izinlerin bir dakikasını bile kaybetmemek için vapurun asma merdiveninin yanında bir yer bulmaya çalışır ve karaya ilk çıkanlar arasında bulunmak isterdik. İki üç günlük izinin saniyeleri bile bize bir kıymeti haizdi.

O temmuz sabahı, gittikçe erte yakın Dover kayahklarından ara sıra gözlerini ayırarak kanapelerine yaslanmış ve ana vatan topraklarına yaklaşıyor umursamayan sakin yolculara bakıp hayret ediyordum. Bâki onlar benim vaziyetimde bulunuyorlardı. Bir

çokları haftanın bir kaç gününü Paris'e geçirmeye gitmiş ve bu gidis gelişlere kanıksamış insanlar olabiliirdi. Halbuki ben tam bir buçuk senedenberi Arjantin ranch (şiflik)lerinden birinde yaşıyordum. İşlerim yolunda gidiyor ve karımla beraber rahat ve huzur içinde ömrü sürüyordum. Fakat, buna rağmen vatanımın ufuklarını gördüğüm zaman boğazımda bir düğüm hissettim.

İki gün evvel Fransaya gitmiş ve acele işlerimi bitirerek Londra yolunu tutmuştum. Eski dostlarımı görmek için burada bir kaç ay kalmak niyetinde idim. Bilhassa yeşil gözlü ve yumurtla kafalı küçüçük dostum Herkül Puaroyu görmek birinci emelimdi.

Kendisine bir sürpriz yapmak maksadıyla geleceğimi bildirmiştim. Zaten işlerimi icabı ani olarak kararlaştırdığım bu seyahatimden kendisini Arjantin-

den haberdar etmeye imkân yoktu. Paris'e geldikten sonra kendimi bu sürprizi yapmaktan alakoyamadım.

Onun karargâhından uzaklaşmış olması ve kendisini evinde bulmamam ihtimali hemen hemen imkânsızdı. Mühim vakaların tahlikeyi için İngilterenin bir ucundan öbür ucuna mekik dokuduğu zamanlar artık geçmişti. Bu kadar büyük bir şöretin sahibi olduktan sonra Puaroyu ancak mühim ve girift vakalar karşısında kendisine müracaat edilen bir zabıta müsavvizi) tehlikeli hastahklar esnasında baş vurulan meşhur doktorlar misilli bir zabıta doktoru telâkki etmek yanlış bir şey olmazdı.

O, zaten bin bir kıyafete girip canla başla peşinde dolayan bir polis hafiyesi telâkki edilmeyi hazmedemezdi. Bana daima:

— Bu işleri Jiro ile arkadaşlarına bırakalım dostum Has-

tings: derdi.

Puaronun zabıta işlerinde nevi şahsına mahsus usulleri vardı: Metod üzere çalışmayı, intizamı ve bilhassa zekâ hücrelerini çalıştırmasını severdi. Onunla koştuklarımızda oturup bir çok vakalarda başkalarının göremediği şeyleri görür ve dostumuz Jop gibi her makul görünen şeyi derhal kabulde isticlal göstermezdi.

Evet, Puaronun bu sebeblerden dolayı evinden çok uzaklarda bulunmasına imkân yoktu. Londraya gelir gelmez bagajlarını derhal otele gönderip bir taksiye atladım ve bizim eski apartmanımızın adresini verdim. O evi görünce bütün eski hatıralarım gözlerimde canlandı! Ev sahibesini ailelele selâmladıktan sonra merdivenleri dördü dördü atlayarak Puaronun kapısını çaldım. İçerden:

— Buyurun! diye bağırdığını duyunca derhal girdim. Puar,

karşında ayakta duruyordu. — Dostum Hastings! diye bağırdı.

Ve bana doğru hoşup beni kolları arasında sıktı. İlk gışkıktan sonraki mükâlememiz asılsa müzakere, meraklı sualler, yarıda kalan cevaplar, karımdan selâmlar, seyahat hedefim hakkında malumat olmak üzere karımarışık bir şekilde devam etti. Nihayet kendimize geldikten sonra:

— Benin eski dairemde kimse var mı? diye sordum. Tekrar bu rada tatlı saatler geçirmek hoş olacak!..

Fakat Puaronun yüzü birden bire değişti:

— Aman yarabbi! Ne fena tesadüf... Etrafınıza bakınız a, bir kere dostum!..

İşte o zaman ilk defa olarık etrafıma baktım. Duvar kenarında müzelik bir bayül duvar yordu. (Devamı var)

AJANSLARIN
DALLARISalzburg
kararlarının
tatbikatına
geçiliyor

Avrupada harbin gerek askeri ve gerek siyasi faaliyet bakımından durgunluk geçirdiği bu sırada günün en mühim hadiselerinden biri Romanya hariciye nazımın beyanatıdır. Bu beyanat Salzburg görüşmelerinde Mihver devletleri tarafından Macaristan, Romanya ve Bulgaristana yapılan tavsiyelerin neler olduğu hakkında az çok bir fikir vermeye kâfidir.

Romanya, Macaristan arasında ki ihtilaf anlaşılın Transilvanyadan bir kısmı arazinin Macaristana terki ve buradaki Macar ekalliyetiyle Macaristandaki Romanyalıların mübadelesi şeklinde halledilecektir. Yeni vaziyette Romanya Mihver devletlerinin arzularına aykırı bir hareketle bulunamayacağına göre Salzburg görüşmelerinde yapılan tavsiyelerin bu mahiyette olduklarını kabul etmek lâzımgelir.

Transilvanyada nüfusun yüzde 29,1 i Macar, yüzde 57,6 sı Romandır. Binaenaleyh nüfus ekseriyetinin Macarlarda olduğu mütalesiyile Transilvanyanın tamamile Macaristana terki şeklinin Salzburgda kabul edilmemiş olması akla uzak bir ihtimal değildir.

Bulgaristanın taleplerine gelince, cenebi Dobruca meselesinin Transilvanya işinin halinden sonraya bırakıldığı anlaşıyor. Romanya pek muhtemel olarak bu tarafta da fedakarlık yapacak ve nüfusunun ekseriyeti Türklerde olup Bulgarların ekalliyette kaldıkları cenebi Dobruca'yı Bulgaristana terkedecektir.

Bu arada Romanyada hükümetin yeni siyasetine karşı memnu, niyetsizlik başladığı yolunda İngiliz menbalarından gelen haberler şayanı dikkattir. Aynı menbalar Romanyalı köylülerin Sovyet idaresine geçen Basarabıya akm halinde hicret ettiklerini bildiriyorlar.

Amerikada tayyare
benzini ihracının men'i

Birleşik Amerika hükümeti tayyare benzini ihracını yasak etmiş bulunuyor. Amerika gibi dünya petrol istihsalâtının yüzde altmışını elinde bulunduran bir memleketin bu kararı bilhassa Japonları hayli düşündürcek bir meseledir. İngiltere ise bu yasaktan fazla zarar görmeyeceği anlaşıyor; çünkü Amerika'dan Kanada'ya ihracat yasak edilmiş değildir. İngiltere lüzum görürse Kanada vasıtasıyla Amerikadan benzin almakta devam edebilir.

Çinle harp halinde bulunduğu i-

çin benzin ihtiyacı fazla olan Japonyanın bu kararla epey müşkil vaziyete düşeceği umulabilir.

Ablukanın yeniden
teşmili ve Avrupada
açlık tehlikesi

Almanlara epey müşkil bir kış geçirtmiş olmakla beraber umulan ilk müsbet neticeleri vermeyeş bulunan abluka silâhından İngiltere ümid kesmiş değildir. Filha kika abluka dün gece yarısından itibaren yeniden teşmil edilmiş bulunmaktadır.

Bütün Avrupa limanlarıyla Atlantikte ve şimali Afrika'da bazı limanlara deniz yolu ile gönderilecek bütün mallar, ihraç edildikleri limanlardaki İngiliz konsolosluklarından "menşe şahadetnameleri" alınmamış ise İngiliz hamulesi ile birlikte müsadere edilecektir. İngiliz konsoloslukları ise "menşe şahadetnamesi" verirken bilhassa şu noktayı göz önünde bulunduracaklardır:

Bitaraf bir memlekete kendi dahil istihlakından fazla mal gönderilmemelidir. Bu suretle fazla idhlatın Almanya ve İtalyaya sevki ihtimali önlenmiş olacaktır.

İngiltere bu suretle bütün bitaraf memlekeleri Almanya ve İtalyanın abluhasına iştirak ettirmiş olmaktadır.

Abluka, harbin ilk aylarında ümid edilmiş olduğu gibi Almanya mecbur edilecek mi?

Bu suale katı olarak evet veya hayır diye cevap vermek mümkün olmamakla beraber abluhanın Almanyanı da İtalyayı da harp devam ettiği takdirde önümüzdeki kış geçen senekinden çok daha müşkil vaziyetlere düşüreceğini tahmin etmek güç olmaz. Nitekim, Amerika gazeteleri mütemadiyen Avrupayı tehdit eden açlık tehlikesinden bahsedip durmaktadır.

Bu sefer Boston Glob isimli bir Amerikan gazetesi aynı mevzuu teklif ederek açlık tehlikesi dolayısıyla Almanya'da bile ihtilaf çıkması muhtemel olduğunu yazıyor. İngilizler Amerikan gazetesinin bu yazısını her halde "İnsaallahi!" te, memnuniyetle okuyacaklardır.

Harp harekâtı

İngiltereye taarruzun başlangıcı tarih hakkında birbirleri arkasından yapılan tahminlerin hiç biri tahakkuk etmedi. Harp harekâtı şimdiki halde tayyare taarruzlarına inhisar etmekte devam ediyor. Dün İngiltere üzerine büyük miktarda yavaş hava taarruzu olmadı, yalnız bazı Alman tayyareleri Taymis halicine kadar sokulmaya muvaffak olmuşlardır. Şimdiye kadar yapılan hücumlar ve hele Duvara yapılan hücum umumiyyetle İngiliz müdafaasının kuvvetini isbat etmiş bulunmaktadır. Duvar taarruzunda 80 Alman tayyaresinden dörtte birinin yarım saat içerisinde düşürülmüş olması bu bakımdan da çok müstakimdir.

F. K.



İstanbul'un bir eğlence yerinde neşe ile bir gecelik vakiti geçirenler...

Orkestra, bir Macar bestekârının meşhur veda tango-sunu çalıyor...

Gece Eğlenen İstanbul
Ah... Şu Macar
kadınları

Dansözlerin tek bir tebessümünde eski günlere hasret çeken delikanlılar, onları bir defa daha yaşamak için neler vermezdi?

İSTANBULDA küçüklü büyüklü eğlence yerlerini nasıl eğlendiğini SON DAKİKA okuyucuları için gözden geçirme girişirken, evvelâ, şu Taksimdeki merdivenli gazinodan işe başlayalım, dedim.

Foto Muhabirimiz, ben ve bu gibi yerleri çok iyi bilen arkadaşım Çelebi ile Taksim meydanında tramvaydan indik ve hemen karşıdaki cam tavanlı, bol çiçek ve yapraklı, deniz feneri gibi yerin üst katına çıktık.

Kapıda siyah bir çatal perdeyi aralayan bir garson, bize yerlere kadar içildi ve elyle ilerde bir masayı göstererek oturttu.

Fakat ben oturur oturmaz hayrete düşmüştüm. Burada, ahah! nin bir kısmı eğlenecek yerde susmuş, yüzlerini kapıya doğru çevirmiş, başları önlerine eğik ve masalarının üstündeki kahve fincanlarının içinde karabahtırlarını görmüş gibi meysur duruyorlardı.

Tam karşımızda bol ışıklar içinde cıvılcı şarkılar söyleyen kerem, piyano, klarnet, saksofon, banco, akordiyon çalan beş taze kıza ve onların arasında tek bir horoz azametle oturmuş, bazan ellerini trampete üzerinde kanat çırpıp gibi oynatan ve bazan gene bir horoz çığlığı ile avaz avaz öten erkek davulcuyla beşan yoktu.

Hayret ve teassüf içinde Çelebiye döndüm:

— Azizim, dedim. Nedir bu a damları halini? Bu kadar kederli melerine, düşünceye dalmalarına sebep ne? Muhit pekâlâ eğlendirici olduğu halde, hiçbir eğlence benzemiyor.

Çelebi bir sigara yaktı. Garsona kahvelerimizi ısmarladıktan sonra:

— Bunlar kara sevda gibi bir şeydirler, dedi... İstanbul'dan Macar sanatçılarının çıkarıldığını biliyorsun değil mi? Yalnız diplomatik müzisyenlere, yüksek sanatkarlara müsaade ediyorlar. Burada gördüğün beş kız ve onların arasında horoz misali oturan erkek de diplomatik, yüksek sanatkarlardır! Çaldıkları bilerek çalarlar. Fakat neylizelim ki Macarlardır. Macar olmaları da, burada şimdiye kadar Macardan sevgili edinmiş ve son

tedbirler dolayısıyla bu sevgililerden ayrı düşmüş ne kadar yerli varsa, onların hatırasını canlandırıyorlar. Bunlar aşağı yukarı buraya her akşam gelirler ve bu kızlar Macar havası çaldıkça, Macar kızları geçirdikleri günleri anarak düşünür; âdetâ içlerinden ağırlar. Şu hüznü ve durgun halleri de bu sebeptendir.

Çelebi sözünü bitirmeğe meydan bulamadan, ön sırada oturanlardan birisi derhal ayağa kalkarak elini göğsüne vura vura, ve:

— Ah! İdes pucikam... Seretlek... Seretem. Ilonka, seretem... diye bağırarak dışarı çıktı.

Çelebi dudakların ucuyla güler:

— İşte, dedi. Macar güzeline tatlı hatıralar uyandırıcı nağmelerine daha fazla dayanmadı. Coştu, "sevgilim, seni hâlâ seviyorum. Unutmayacağım, gibi sözlerle dışarı fırlıyor. Sinirlerini yatıştırmağa çalışacak...

Kadın orkestra hakikaten güzel çalıyordu. Hepsini bir örnek giyinmişler, o, hanı, bitmez tükenmez bir roman tefrikasını andıran çigan müziğinden ha bre parçalar döktürüyorlar ve ön saftaki ahali, herbiri bir istikamete dönmüş olduğu halde, cebzeye kapılmış tekke dervişleri gibi iki yana sallanıyor du.

Dinleyicilerin diğer kısmını teşkil eden halk da, çeşit çeşit temayüller gösteriyordu. On masalarla arkadaşların arasına, tam sahnenin karşısına oturmuş birkaç delikanlı, beş kıza birden veya her birine teker teker süzgün gözlerle bakıyor, onların da yalnız kendilerine baktığını sanarak tatlı bir teselli içinde uyalanıyor du.

Müşterilerden bir kaç da şehrimizde yerleşmiş Macarlardı...

Bir aralık, müşteriler arasında bir hâdisе oldu. Masaların birinden orta yaşlı kıvranta bir önde ki bira dolu bardağı son damlasına kadar içtikten sonra, iki yumruğunu birden kızlara doğru uzatıp sallamağa başladı.

Ben buhareketten âdetâ: "kafanı kırarım!", gibi bir mana çıkarıyordum. Ha!buki kızlar hiç umursamadılar. Hattâ bir iltifat

karşısındaymış gibi kendi kendilerine güldüler.. Endişe ile Çelebiye döndüm? Bir kavgâ çıkması ihtimali de hatırlama geliyordu. Çelebi, beni teskin ederek:

— Korkma, dedi. Bu zat, yumruklarının bu hareketi ile müzisyenlere "döktür döktür!..", şarkı sı Afrika usulü üzere çaldırarak istiyor!

Hakikat az sonra orkestra, derha! bir cazband takımı halini aldı. Güzel kızlardan ikisi ellerine içeri si mercimek dolu, siyaha boyanmış su kabaklarını alarak ve tıpkı bu şarkıyı istiyen kıvranta adam gibi yumruklarını havada sıkışmış vaziyette sallayarak keyifli, yürük bir "döktür, döktür!..", şarkısı çaldı.

Gazinoya biraz neşe geliyor gibi idi.

Derken kapıdan iki ecnebi göründü. Konuşmalarından İngiliz olduğunu anladığım bu iki genç en ön masalardan boş kalan birine oturdular. Birer kahve ısmarladılar; bir de konyak. Onları içerek yenden kahve, yeniden konyak ısmarladılar. Arkasından birer defa da ha kahve ve konyak "yuvarladık"tan sonra -sebebini anlayamadığım bir ihtiyaçla çay suyu getirip içersine buz koyarak içtiler; ve nihayet yan masalardan birine dönerek orada oturan birkaç gençle ve bilhassa müzisyenlere yumruklarını sıkarak "döktür, döktür!..", çaldırın - orta yaşlı çakır keyif adamla yârenliğe başladılar.. Nece konuşuklarını ve ne konuşukları nı işitemedim. Fakat çok geçmeden bu İngiliz gençlerle bizim kilerin pek samimi bir dostluğa giriştiklerini, senelerce ahabmış gibi "al takke ve külâh..", birbirleriyle şakalaşmağa başladıklarını gördüm. Birisi bir şey söylüyor; ötekinin kakkahayla omuzundan itiyor; diğeri bir taklit yaparak berikinin sırtını tokatlıyordu.

Bu gürültülü muhabbet sahnesini "varyete programı, nın ilânı değiştirdi. Varyetede bir hususiyet göremedim. Bir genç kız, ayaklarını burnunu yere vurarak bir hayli toz kaldırdı. Sonra üç kişi bir İspanyol, bir de mahut kazak oyunundan oynadılar. Müteakiben bu üç kişiden her biri ayrı yarı oyunlarda birer kere çıktılar. Bunların ardından dans başladı.

(Devamı 4 üncüde)

Fıkra

BEKTAŞI İLE
HAM SOFU

T ramvayda, önümdekiler yüksek sesle bir münakaşaya tutuşmuşlardı.

Şüphesiz, fahri diplomatik yapıyorlardı. Mevzu son ticaret anlaşmalarına intikal etti. Bir tane, si elindeki gazeteden bir fıkra okuyarak:

— Doğrusu hayret edilecek şey, diyor du.

Ötekî sordu:

— Ne varyahu!..

— Ne olacak baksan a, Almanya bizden bir kaç yüz bin liralık eskid paçavra istiyor. Kuzum isticek başka şey istamadılar mı bunlar?..

Arkadaşı gülererek şu fıkrayı anlattı:

Bir gün Bektaşî canlarından bir nasılsa camlo gitmiş. Namazı kılp bitirdikten sonra duaya başlamış. Tam yanında da ham bir sofı varmış. Softa elini açmış:

— Allahım, bana din, iman ver!

Allahım bana din iman ver!

diye yalvarıp duruyor. Bektaşî ise:

— Yarabbi bana bir rakı parası ver! Yarabbi bana bir rakı parası ver!

diye dua ediyormuş.

Softa dehşetli içermiş. Fakat, tabii camide ses çıkaramıyor.

Bektaşîyi gözlemiş. Camiden çıkar çıkmaz köşebaşında yakalamış:

— Be adam, utanmıyor musun camide Allah'tan rakı parası istemeye?..

diye çıkmış.

Bektaşî cevap vermiş:

— İmanım, herkeste ne yoksa Allah'tan onu ister. Sende din, iman yokmuş onu istedin. Bende hamdolsun onlar var; fakat rakı parası yok. Ben de onu istedim. Bunda kızaçak ne var?..

Arkadaşı bunu dinleyince şöyle söyledi:

— Ya, demek yeni basılan mark laria bütün edilen yerlerin kumaşları alımp tüketildikten sonra Almanlar eskid paçavra toplamaya başladılar ha!..

HOCA



— Bu kodî... ne diye camide böyle dolaşıp durur?..

— Kim bilir? Belki işkembeden hoşlanıyor da!..

KIZALTYI
VURDULAR

64

Yazan: MUZAFFER ESEN

Ancak akşam, Tahtakalede hanın kârgir duvarlarından rutubet süzen odasında, tahta peykesinin üzerine serilmiş koyun postları üzerindeki sert döşeginde, baş ucundaki rahlenin üzerinde damla damla eriyerek yanan pis kokulu yağ mumunun önüne oturma gelen mektubun hecedildi... Mektup kısa idi ve çok kapalı bir dille yazılmıştı. Mektubu yazanların bu neme-nin ağır eline geçmesinden ürktükleri besbelli görünüyor du.

(Kara Mehmedle görüşmek isteyen şahıs, cumartesi günü akşamdan sonra reisi bekleyecek. Bu şahıs bulmak için Yemiş is-

kelesinde Recep reis aranacak. Recep reis kendisine ben Kara Mehmedim, diyen adamı alacak ve bekleyenin yanına götürecektir.)

Kara Mehmed bu satırları okuduktan sonra derin derin düşündü. Oyle ya, padışah gödesine yanaşmak, onunla konuşmak kolay mı ya? İnsan böyle bir maceraya girmek için muhakkak kelleyi koltuğa almalıdır.

Fakat, bunlar Kara Mehmedin umurunda mı ya? O Dîlfuluzdan ayrıldığı gündenberi zaten yaşamıyor ki!..

Cumartesi günü Kara Mehmed öğle ezanında dükkânını

kapadı... Traş oldu, güzel kokular sürdü, kırlaşmaya başlandı. Bu bıyıklarını büktü ve i-kindide doğru Yemiş iskelesinin yolunu tuttu.

Yemiş Recep reisi bulmak zor iş olmadı. İskele başındaki çardaklı kahvede Recep reisi kahveci çırağından sorduğu vakit girak:

— Nah, demisti, şurada oturup kahve içen yağız adam...

Kara Mehmed Recep reise yaklaştı. Bu orta yaşlı, mert çehreli bir gemici idi. Elini göğsüne koyarak selâmladı ve:

— Ben Kara Mehmedim, dedi.

O vakit Recep reis gözlerinin de şaşkınlık âlâmetleri görünerek eski denizciye baktı:

— Nası, dedi, Kara Mehmed sen misin?

— Evet, benim...

— Oyle ise gemi hazır, izin ver ve şöyle otur da kahvem bitireyim. İstersen bir kahve de sen iç...

Kara Mehmed oturdu ve tekrar düşündü. Bir gemiye biniyorlardı demek bu nasıl bir gemiydi ve nereye gideceklerdi. Dîlfuluz Yenisarayda değil miydi? Acaba son günlerde yeni bir tenezzüh yeri olarak sarayın ve vezirin kostukları Kâğıthane'ye mi gideceklerdi. Fakat Kâğıthane'ye de gemiyle değil, Halicin üzerinde kus gibi uçan narın sandallarla gitmeleri lâzımgelcekti.

Nihayet Recep Reisin gemisine bindiler, bu ufak ve hızlı giden bir yelkenliydi. Tayfalar yelkene sarıldılar. Kara Mehmed kıç tarafa geçti. Gemi rüzgârı arkasına alarak Haliçten ayrıldı. Beşiktaş'a doğru yol almağa başladı.

Kara Mehmed bir aralık gelip karşısında oturan Recep Reise sormak istedi:

— Nereye gittiğimizi bağışlar mısınız reis?

Recep Reis manalı manalı baktı:

— Yaşınızdan tecrübe görmüş

bir adam olduğunuz anlaşıyor, dedi. Birçok ahvalde sözün gümüş, susmanın altın olduğunu bilmeniz lâzımgelir.. Siz ve ben yukarıdan verilen bir emri yapan kul tayfasından başka bir şey değiliz.. Yapılacak işin ne olduğuna aramak bize düşmez.

Ve o andan itibaren Kara Mehmed bir daha ağzını açmadı.

Gemi yelkenlerini şişire şişire yemyeşil sahillere oymalı yalılarile, masmavi sular beyaz köpüklerle, gökyüzü atılmış pamuğu andıran ince bulutlarla birer birer Kara Mehmedin gözleri önünden kayıyor. O bu sahillerin önünden yüzlerce defa geçmiştir, fakat her geçiş bir deniz cengine, bir su zaferine doğrudur. Kara Mehmed ilk defadır ki Boğazın suları üzerinden kayarak bir sevgili ile buluşmağa gidiyor.

Gemi Ortaköy akıntıyı geçtikten sonra dümenkırı. Şimdi Anadolu sahiline, Türk gemilerinin demirlerini, çapalarını ya-

pan ocakların bulunduğu Çengelle köyüne doğru ilerliyor.

Nereye gidiyorlar? Kara Mehmed bu suale cevap vermediği düşünmüyor bile. O ancak Dîlfuluzla görüşmeği tahayyül ediyor. Bu birleşme ister bir saraymı dip döşeli sedirleri üzerinde olsun isterse bir kuyubenin zeminine serilmiş koyunpostları üzerinde. Bundan Kara Mehmede ne?

Gemi artık Çengelköyüne iyice yanaşmak üzere. Ancak o vakit Recep Kara Mehmedin yanına geldi ve kendisine son talimatı verdi:

— Şimdi burada tayfalarından birisile seni dışarı çıkaracağım. Bu tayfa çok emniyetli bir adamdır. Fakat böyle işlerde insan kimseye emniyet etmemelidir. Olabilir ki bu genç te şeytana kapılsın. Sana kim olduğunu veya nereye gittiğini söyleyemiyorsun ki bir tek söz bile söyliyisin. (Devamı var)

Diktatörün Arkası

—I—

EPEY zamandanberi dü-
şünceli bir tavırla bek-
lemekte olan genç kız,
eldivenli elini siper ede-
rek esnedi; kapı önünde dimdik
nöbet bekleyen "mavi muhafız",
endişeli bir nazar atarak esnemesi-
ni yarıda bıraktı. Fakat kızcağız
Silvanya'da da olsa hükümet da-
iresinde de bulunsa iki saatten faz-
la bir bekleyişi müteakip esnemek-
te haklıydı.

Bununla beraber, Diktatörün
hudutsuz kudretinin birer timsali
olan "Mavi muhafızlar", Silvanya
ahalisine bir takım munzam sevki-
tabiller kazandırmıştı. Çocuklar
bile, onlardan biri görüldüğü za-
man konuşmanın, gülmenin, ağla-
manın tehlikeli olabileceğini bili-
yorlardı. En masumane bir hare-
ket dahi onların yanında başa be-
lâ getirebilirdi. Çünkü her hareket
devlet zabıtasınca rejime muhalif
bir mana verilerek tefsir edilebilir-
di. Rejime muhalefet ise korkunç
akibetleri davet ederdi.

Genç kız bir şeyle meşgul görün-
mek için, şefin siyah çerçeve için
de kendisini gözler gibi duran port-
resini seyre daldı.

Stefan Valadek, gözleri güzel ve
çehresinin hatları muntazam ol-
masına rağmen sert, hattâ korkunç
bakışlıydı. Portresini görenlerin,
kendisini tanımasalar bile, hakkın-
da en ufak bir sempati hissi duy-
malarına imkân yoktu; bilâkis..

Genç kız, kalorifer radyatörü-
nün yanında oturmuş olmasına
rağmen titredi. Bu adamdan bir
lütuf istemeğe asla cesaret edemez-
di. Karşısına çıkar çıkmaz korku-
dan bayılacağına şüphesi yoktu.
Bu sebeble şefle değil, onun kâti-
besi Militza Valnoris ile görüşme-
ğe talip olmuştu. Esasen onu bu
müracaatı yapmağa sevkeden se-
beb ancak bir kadın tarafından
anlaşılabilir.

Vakit geçirmek için ayağa kal-
karak pencereden bakmağa koyul-
du. Dışarda, kar, on sekizinci a-
sırda üçüncü Karnig zamanında
inşa edilmiş olan sarayın bütün
mimarî feruâtını, beyaz hatlar-
la tebarüz ettirmiş bulunuyordu.
Bunlar gökyüzünün mavimsi gri
zemininde içinde binaya ancak
çardağ ve vals nağmeleri arasında
kararlar alabilen bir hükümete
elân makar teşkil eden bir operet
sarayı manzarası vermekteydi. Fa-
kat hakikat böyle değildi, operet
hükümeti ancak propaganda kart
postallarında "şeften evvelki Silva-
niya..", işaretilerle mevcuttu.

Genç kız titredi. Siyaha boyan-
mış kapalı bir kamyon sarayın av-
lusuna süratle girmiş, birden ba-
sılan frenlerin tesirile iç gıcıklayıcı
sesler çıkararak durmuştu.

İçinden süngülü askerler atla-
dılar. Onların peşinden bir adam
göründü. Henüz gençti, fakat ren-
gi ölüm halindeymiş gibi sapsarı
idi ve bilekleri zincirle birbirine
bağlanmıştı. Muhafızları onu, yut-
mak için haris bir ağız gibi açılan
alçak bir kapıya doğru dipçik dar
belerile sürüklediler.

Genç kız, bir adım geri çekilerek:
— Bir zavallı daha! diye düşün-
dü.

İçini öyle bir endişe korku kap-
ladı ki ricada bulunmaktan vazge-
çerek Militza Valnorisi görmeden
oradan gitmeği bile düşünmeğe
başladı.

Bir ayak sesi onu olduğu yerde
sıçlattı. Kapıdaki "mavi muhafız",
hazır ol vaziyetinde donmuş kal-
mıştı, bir zabıt içeri girdi.



— Kristel Durgas!

Genç kız ayağa kalkarak kekele-
di:

— Benim efendim.

Zabıt, onu tepeden tırnağa ka-
dar süzdü. Genç kız saçlarına ka-
dar kızardığını hissetti.

— Matmazel Valnoris! görüş-
mek ricasında bulunmuşsunuz.
Sizi kabul edecek. Fakat maksadı-
nızı kısaca anlatmalısınız. Mat-
mazel.

Valnorisin kaybedilecek vakti
yok.

— Peki, peki efendim...

Zabıtı takip etti.

Uzun bir koridor, bir salon, ikin-
ci bir salon geçtiler. Zabıt bir ka-
pıyı vurdu. İçerden âmirane bir:
— Giriniz! sesi geldi. Zabıt he-

yecanından olduğu yerde kalan
kız itmek mecburiyetini duydu.
İçeri girdi, selâm durdu, tekrar dı-
şarı çıkıp kapıyı kapadı.

Kristel, Militza Valnorisin kar-
şısında bulunuyordu.

Stefan Valadekin portresi burada
da şeref mevkiiindeydi ve Silvani-
yanın büyük kıtada bir haritasile
beraber odanın yegâne süsünü teş-
kil ediyordu. Kristel bu odaya bir



rafı, endam incey-
di, enerji ifadeyi
sertleştirmekle be-
raber yüzünün

hatlarındaki inceliği kapayamıyor-
du. Hele saçları, bir erekte değil,
ancak nadir kadınlarda bulunabile-
cek derecede tatlıydı.

Bilhassa, kırmızı kaplı bir dosya
üzerine koyduğu eli, sadece görü-
nüştü. Militza Valnorisin kendisi-
ne vermek istediği erkek hal ve tav-
rını tezkir etmeğe kâfiydi. Bu el-
ler, Diktatörün hain ellerinin en
kıymetli birer yardımcıları olabili-
lerdi; korkunç idam veya mahkû-
miyet emirlerini imza için uzatır-
larken katiben titremiyebilirdi;

Yere, ince bir marangozluk işi
olan parkenin üzerine kauçuk bir
halı atılmış, vaktile süslü bir avi-
zenin asılı bulunduğu yerden bir

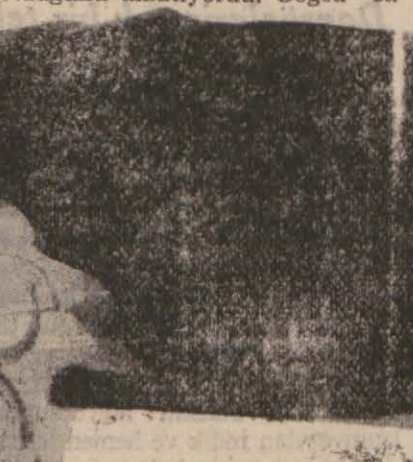
yük bir elektrik ampulü sarkıtmış
lardı.

Nesillerce prenseslerin oturup
el işleri yaptıkları, klavsen ve
harp çaldıkları, bu salonda, şimdi,
mavi üniformalı, eteklikli, çizme-
li, yüzünde boya ve pudranın zer-
resi bulunmayan, kısa ve sert ifa-
deli cümlelerle konuşan bir kadın
Diktatörün kâtibesi Militza Valno-
ris hâkimdi.

— Kristel Durgas siz misiniz?
peki... ne istiyorsunuz?

Genç kız muamelesi biraz evvel
ki zabıtın muamelesinden farksız-
dı. Şaşırın Kristelin, biran karşı-
sındakinin bir kadın olduğundan
şüphelenmediği geldi.

Bununla beraber üniforma için
deki vücut, bu hususta hiçbir şüp-
heye mahal bırakmıyacak derece-
de, muhatapının güzel bir kadın
olduğunu anlatıyordu. Göğsü za-



İstediğini vermekten başka
çıkarcı yol bulamadı.

Aradan kısa zaman geçti. Ça-
lıştığı büyük müessesede kendi-
sine haricî işlere bakan gubenin
müdürlüğü verilecekti. Bu, er-
geç olacaktı; çünkü vaadedil-
mişti. Fakat, bir gün, bu mevki-
in bir başkasına verilmiş oldu-
ğunu öğrendi.

— Dostum, dediler. İtiraf et-
mek lâzımgelir ki, o delikanlı
yamandır... Gerçi, siz de çok li-
yakatlisiniz; fakat o mevkie
yurtici bir adam isterdi. Siz özü
sözü doğru bir genç, müşahhas
bir faziletsiniz...

Kâzım acı gülerken:
— Anlıyorum, dedi. Siz de
imzasız bir mektup almışsınız.

Anlamıştı. Dünyanın bilinmez
neresindeki korkunç bir düşman
mütemadiyen onun felâketini
hazırlıyordu. Bu düşman, bir
adama yapabilecek en büyük
kötülüğün onun faziletlerini if-
sa etmek olduğunu keşfetmişti.
Herkes Kâzımın hassas, dü-
rüst, cömert, namuskar olduğu-
nu söylemekle, sırtından zırhını
çıkarak onu dört taraftan ya-
ğan kurşunlara karşı müdafa-
sız hale getirmiş oluyordu.

Zavallı Kâzım... Patronlarına

Nakleden: Fethi Kardeş

fakat onları böyle kırmızı zemin ü-
zerinde bembeyaz ve istirahat ha-
linde görünce vaktile bu salonlar-
da, oturan prenseslerin ellerinden
ayırt etmeğe imkân yoktu; onların
aynı görünüşleri aynı derecede asi-
lâneydi.

Gözlerini kaldıramayan Kristel,
kendisine cesaret gelmesi için bu
ellere balmaktaydı; mırıldandı:

— Beni kabul ettiğiniz için si-
ze teşekkür ederim matmazel ve...

El, kırmızı dosya üzerine sabır-
sızlıkla vurdu:

— Bana, mümkün olduğu ka-
dar az zaman kaybettirmek sure-
tile teşekkür ediniz daha iyi! Ne
istiyorsunuz?

Kristel cesaretini toplamağa ça-

— Düşünmüştüm ki matmazel,
dedi, nişanlıma, evlenme projemi-
dolayısıyla bir kaç günlük bir izin
vermek mümkündür. Halbuki bu
kadarlık bir izin bile vermek iste-
miyorum.

(Devamı var)



Gece eğlenen
İstanbul

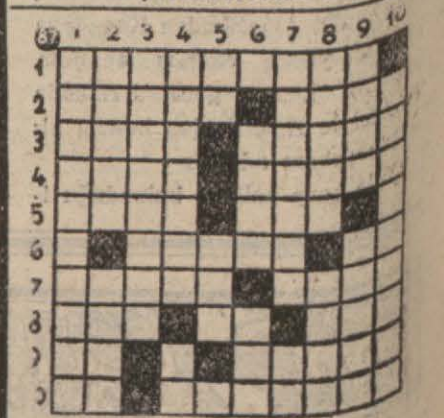
(Baş tarafı üçüncüde)

Çelebi izahat veriyordu:

— Bu varyete programı, aşağı-
yı yukarı bir aydan fazla bir zaman
dır ki aynen böyle devam ediyor,
dedi. Programları değiştirmek, lü-
zumunu neden hissetmiyorlar bil-
miyorum. Hemen her eğlence ye-
rinde böyle... Halkı bir şeyden an-
lamaz veya bir tek şeye ebediyen
gönül verip hep onu seyredilecek
mahlûklar mı seyyiyorlar? Burada
bereket versin bu güzel müzik var-
da, varyete arada kaynayıp gidi-
yor... Gel şimdi seninle çıkalım.
Yalnız, arka taraftan dolaşarak
çıkacağız. Ve dikkat et ki kimse-
nin nargilesini devirmeyesin!

Foto Ali işini bitirmiş ve bize
mülâki olmuştu. Çıkarken filhakik
ka dikkat ettim. Gazinonun arka
kısmına şişman, zayıf, genç, yaşlı
bir hayli tiryaki dolmuş ve klâret
çalan Macar dilberini tanziren el-
lerindeki marpuçtu aşağı yukarı ke-
yifle oynatarak tokurtukur nargile
içiyorlar ve danseden çiftler, bu
nargilelerin küllünü uçurarak tir-
yakilerin keyfini bozmamak için
mümkün olduğu kadar hafif hare-
ketlerle dönüyorlar..

Cam tavanlı, deniz feneri gibi
yerden çıkarken, Macar müziği,
"Adıyo.. benim küçük muhafız za-
bitim..", admdaki almanca veda şar-
kı ile o geceki programın bittiği-
ni ilân ediyordu. Hikmet MUNTIR



Soldan sağa:
1 — Kapamak, 2 — Kâğıtlar, har-
yıflanma, 3 — Gök güllüştü, bir
banyo yemeği, 4 — Çehre, figür, 5 —
Halihazır, sonuna (L) konursa iş o-
lur, 6 — Köpek yuları, tersi beyan e-
dilir, 7 — Dikkat, usul, 8 — La-
kırdım başı, nota, tersi bir soru-
dur, 9 — İnce kurum, donuk, 10 —
tersi beyazdır, döneli kapı,

Yukardan aşağı:
1 — Başı boşluk, 2 — Eveller, kor-
der, 3 — Hallevi, 4 — Musallat olan,
bir saz âleti, 5 — Yama, ihata et-
6 — Ahadi nâs, sevap, 7 — Vilcutesi
ince delikler, lâhza, 8 — Cariye, ba-
şına (D) gelirse devamlı olur, 9 —
Pisipisi, bir nevi un, 10 — Felekün
kahrına uğramış.

86 No. 11 bulmacamızın halli:
1 — Sulhpervar, 2 — Eza, Acaip,
3 — Rus, Mehter, 4 — İntizamât,
5 — İzabe, 6 — Lak, 7 — Tatlik,
Eş, Şad, İlä, Mihaş, İmar, 9 — Fân,
Kis, Oda, 10 — Kama, İsnat.

Hikâye

Kâzım Koşkan hayatından çok
memnundu. Hayatından mem-
nu olduğunu söyleyebilecek in-
san, bugün, pek nadirdir. Güzel
di. Sihhatliydi. Günlük işleri
fena gitmiyordu, istikbalde de
eminli. Kadımlar arasında güzel
dostları vardı, bunlardan çok
güzel birini de kendine bağla-
mıştı.

Bir gün, Fazilet adındaki bu
kadın delikanlıya:

Bu sabah, dedi. Seninle alaka-
dar imzasız bir mektup aldım.
Kaşlarını çatma. Bu senin bil-
diğin imzasız mektuplardan de-
ğil. Tamamile aksine. Oku da
bak!

Mektubu eline aldı. Adı bir
zarf, manası olmayan bir kâğıt,
şöyle böyle bir yazı. Mektupta
şunlar yazılıydı:

"Bayan Bay Kâzım Koşkan'ı
kendinize âşık olarak seçmeniz-
le çok iyi etmişsiniz. Tatlı bir
delikanlıdır. İyidir, kibardır,
cömerttir. Eski sevgilisini ta-
nırım. Delikanlıyı mütemadiyen
aldatır! O da, bunları cebucak
affederirdi. Onu mesut etme-
ğe çalışınız: Buna lâyıktır. İyili-
ğini isteyen bir dostu."

Kâzım:

— Bu bir şaka olacak! dedi.

Fazilet:

— Doğru değil mi? diye

sordu.

— Ben tatlı bir adamım ha?

Evet, evet, öyleyimdir.

— Hayır... Seni aldatan bir

metresin olsun da sen onu ko-
layca affedersin?

Kâzım başını çevirdi:

— İstersen, bu bahsi kapata-

lım!

Imzasız mektuplar..

— Sevgilim, bu güzel bir
mevzu. Bu senin haşın bir adam
olmadığını anlatır. Seni aldat-
sın ha! Muhtemel... Ne o bu
herkesin başına gelebilir. Ama
onu affedisin... Seni bu geniş
omuzlarıyla görenler, böyle bir
şeye ihtimal veremezler. Bu ko-
caman elleri, mülcim bir kadını
düşüttüğü yerden kaldıрмаğa de-
ğil, tokatla öldürmeğe hazır sa-
nırlar...

Bu hâdiseden az sonra, Fazi-
lette Kâzımın arası açıldı. Kadın
delice bir zaafila bir başka ada-
mın kucağına atıldı. En küçük
bir tereddüt göstermeden Kâzım
aldattı. Delikanlı bunu öğ-
rendiği zaman, hiddetle sevgili-
sinin üstüne yürüyüp, elini kal-
dırınca, Fazilet en küçük bi he-
yecan göstermeden: "Ne zaman-
danberi böyle oldun?" dedi.

Metresini seviyordu, affetti.
Metresini aldatmakta, o da met-
resini affetmekte devam ettiler.
Nihayet bir gün de Fazilet ba-
şını alıp gitti.

Kendisini arkadaşlarından
biri ziyarete geldiği zaman, Kâ-
zım hâlâ bu ızdırabın tesirindeydi.
Arkadaşı ona:

— Dostum! dedi, işlerim sar-
pa sarıdır. Besyüz liraya ihtiya-
cım var, bu parayı bana ödünç
olarak vermeni rica edeceğim.

Zaten can sıkılan Kâzım lâ-
kırdıyı değiştirmek istiyor, fa-
kat ötekisi önliyordu:

— Biliyorum ki, sen bir dos-
tunu sıkımda görmek isteyen
insanlardan değilsin... Açıkçası,
sana baş vurmakla isabetli bir
harekette bulunduğuma kani-
im... Beni size müracaate birisi

sevketti. Sanırım, geçen sene
çok cömert bir hareketle yege-
niniz Fazıla borce olarak mühim
bir para vermişsiniz.

— O mu sana anlattı?

— Hayır... Tuhafınıza gide-
cek... Bunu imzasız bir mektup-
tan öğrendim.

Kâzım ve derin bir "ah!"

çektii.

İstedğini vermekten başka

çıkarcı yol bulamadı.

Aradan kısa zaman geçti. Ça-
lıştığı büyük müessesede kendi-
sine haricî işlere bakan gubenin
müdürlüğü verilecekti. Bu, er-
geç olacaktı; çünkü vaadedil-
mişti. Fakat, bir gün, bu mevki-
in bir başkasına verilmiş oldu-
ğunu öğrendi.

Ona:

— Dostum, dediler. İtiraf et-
mek lâzımgelir ki, o delikanlı
yamandır... Gerçi, siz de çok li-
yakatlisiniz; fakat o mevkie
yurtici bir adam isterdi. Siz özü
sözü doğru bir genç, müşahhas
bir faziletsiniz...

Kâzım acı gülerken:

— Anlıyorum, dedi. Siz de

imzasız bir mektup almışsınız.

Anlamıştı. Dünyanın bilinmez
neresindeki korkunç bir düşman
mütemadiyen onun felâketini
hazırlıyordu. Bu düşman, bir
adama yapabilecek en büyük
kötülüğün onun faziletlerini if-
sa etmek olduğunu keşfetmişti.
Herkes Kâzımın hassas, dü-
rüst, cömert, namuskar olduğu-
nu söylemekle, sırtından zırhını
çıkarak onu dört taraftan ya-
ğan kurşunlara karşı müdafa-
sız hale getirmiş oluyordu.

Zavallı Kâzım... Patronlarına

nuz..". diyordu.

— İylliğinizi isteyen bir dostu

— İylliğinizi isteyen bir dostu

— İylliğinizi isteyen bir dostu

— İylliğinizi isteyen bir dostu

— İylliğinizi isteyen bir dostu

— İylliğinizi isteyen bir dostu

— İylliğinizi isteyen bir dostu

— İylliğinizi isteyen bir dostu

